

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR IF P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2021-11-03 Nr. 429-395
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *If P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. kovo 9 d. pareiškėjas ir draudikas sudarė Būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), draudimo laikotarpis – nuo 2020 m. balandžio 15 d. iki 2021 m. balandžio 14 d. Draudimo sutartimi buvo apdraustas butas, esantis (*duomenys neskelbtini*), namų turtas bei turto valdytojo civilinė atsakomybė. Draudimo sutarčiai taikomas draudimo variantas „If namai“.

2021 m. kovo 26 d. pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą apie 2021 m. kovo 21 d. įvykį: „Šildymo katilas per daug užkaitino šildymo sistemą, perkaito šildymo sistemos jungtys, laša vanduo iš radiatoriaus jungties, gyvatuko jungties, šildymo sistemos padavimo jungtis, nurautas (nuo karščio) vienas šildymo vamzdis prie kolektoriaus, dar mažiausiai trys išsipūtę, užlietos katilinės grindys, lubos ir pan.“ (toliau – įvykis).

2021 m. kovo 31 d. draudiko ekspertas apžiūrėjo pareiškėjo būstą ir surašė apgadinto turto apžiūros aktą (toliau – Apžiūros aktas), kuriame nurodyta kad dėl per didelio karščio sistemoje (šildomo vandens boileriulyje) užkaito katilas, „kuris per nuorinimo vožtuvą išpurškė šildymo vandenį, sistemoje susidarė karštų garų, kurių slėgis nuplėšė vamzdį, pirmo aukšto kolektorinėje, kitur deformavo daugiasluoksnius vamzdžius ties jungtimis. Dėl įvykio namų apdaila nenukentėjo.“

Vadovaudamasis Draudimo sutarčiai taikomų Būsto draudimo taisyklių Nr. TBD-20191 (toliau – Taisyklės) 10 ir 11 punktais, draudikas nurodė, kad užliejimu yra laikomas vandens išsiveržimas ne pagal paskirtį iš vamzdyno (pvz., vandentiekio vamzdžių) arba prie jo prijungtų įrenginių (pvz., skalbyklės), arba akvariumo (nesvarbu, ar jis prijungtas prie vamzdyno, ar ne), taip pat vandens prasiskverbimas iš pareiškėjui nepriklausančių gretimų patalpų. Atsižvelgdamas į tai, kad šiuo atveju pats išsiliejęs vanduo žalos pareiškėjo butui nepadare, draudikas nustatė, kad įvykio priežastis yra katilo gedimas. Kadangi Draudimo sutartimi gedimų rizika nėra apdrausta, draudikas priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, todėl kreipėsi į draudiką su pretenzija, o vėliau ir į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo, nurodydamas, kad, priešingai, nei teigia draudikas, Apžiūros akte nėra nurodyta, kad įvykio priežastis yra katilo gedimas, o teigiama, kad įvykį lėmė vandentiekio avarija, kurią sukėlė perkaitusi šildymo sistema: „šildymo sistemoje susidarė per didelis slėgis, katilas per nuorinimo vožtuvą išpurškė šildymo vandenį, sistemoje susidarė karštų garų, kurie sugadino dalį šildymo sistemos“. Be to, pareiškėjo teigimu, tai yra tik viena iš santechniko nurodytų versijų.

Pareiškėjas teigė, kad kitų galimų versijų draudiko ekspertui nespėjo nurodyti, nes „ėmė dūkti vaikai“. Kitos galimos įvykio priežastys, pareiškėjo teigimu, galėtų būti šios: 1) šildymo sistemos užkaitimas dėl per aukštos ar per žemos tiekiamos elektros energijos įtampos arba elektros energijos tiekimo nutrūkimo, dėl to neveikė cirkuliaciniai siurbliai; 2) šildymo sistemos cirkuliacinių siurbių gedimas (pats pareiškėjas nurodo, kad ši versija atmetina, nes siurbliai toliau veikia); 3) šildymo katilo gedimas (taip ir teigia draudikas, tačiau pareiškėjas ir šią versiją atmeta, nes katilas toliau veikia); 4) šildymo sistemos cirkuliacinių siurbių užstrigimas; 5) dujų,

susidariusių šildymo katilė degant anglims, sprogimas, „dėl ko pašoko šildymo katilo oro padavimo vožtuvas ir užsisuko oro padavimo vožtuvo grandinėle.“ Pareiškėjo teigimu, draudiko nurodyta įvykio priežastis – katilo gedimas, negalima jau vien dėl to, kad, „užaklinus vamzdį“, katilą toliau naudoti galima.

Taip pat pareiškėjas nurodė, kad draudikas sutapatina dvi sąvokas – užliejimą ir vandentiekio avariją, įvardindamas jas kaip vieną – užliejimą. Pareiškėjo teigimu, įvykis atitinka Taisyklių 10 punkte apibrėžtą riziką: „Vandentiekio avarija – vandens išsiveržimas ne pagal paskirtį iš pastato vamzdyno (pvz., vandentiekio vamzdžių) arba prie jo prijungtų įrenginių (pvz., skalbyklės), ar akvariumo (nesvarbu, ar jis prijungtas prie vamzdyno, ar ne).“ Pareiškėjas pažymėjo, kad, kaip ir nurodo draudikas, vanduo žalos patalpoms nepadarė, tačiau padarė šildymo sistemai (jos vamzdynui).

Pareiškėjo teigimu, draudimo liudijime nurodyta, jog kartu su namu yra apdrausta stacionari įranga, taip pat ir šildymo įranga.

Pareiškėjas nesutinka su draudiko teiginiu, kad, pagal Taisyklių 15 punktą, „draudimas negalioja įvykio priežasties (pvz., prakiurusio vamzdžio) paieškos ir remonto išlaidoms“. Pareiškėjo manymu, prakiurę šildymo sistemos vamzdžiai ir sugadintos jungtys yra ne įvykio priežastis, o pasekmė, sukėlusios šildymo sistemai minėtą žalą, o to priežastis yra vandens išsiveržimas dėl užkaltosios šildymo sistemos, kas tai lėmė, nebuvo nustatyta.

Atsižvelgdamas į tai, kad įvykio priežastis nėra katilo gedimas, o įvykis atitinka Taisyklių 10 punkte apibrėžtą vandentiekio avarijos riziką, pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju ir pateikti žalos apskaičiavimo aktą.

Draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad draudimo sutartimi draudėjas stacionarius elementus (pvz., sienas, lubas, grindis), viduje ir išorėje sumontuotą stacionarią įrangą (pvz., santechniką, šildymo, oro kondicionavimo įrangą), pagalbinis statinius ar patalpas apdraudė nuo išvardytų rizikų: ugnis; vanduo; gamtinės jėgos; potvynis; vagystė ir vandalizmas; automobilio atsitrengimas; stiklo dūžis; viršįtampiai; laikino būsto nuoma; pagalba namuose.

Draudiko teigimu, įvykio aplinkybių kontekste aktuali viršįtampių rizika. Taisyklių 45 punkte nurodyta: „Nedraudžiamieji nuo įvykių, kurio fakto nepatvirtina elektros energijos tiekėjas, arba kai vienareikšmiškai negalima nustatyti (t. y. vizualiai detalės nepažeistos labai aukštos temperatūros – nepasikeitusi jų forma ir spalva), jog turta galėjo pažeisti tik per didelę įtampą.“ AB „Energijos skirstymo operatorius“ informavo draudiką, kad 2021 m. kovo 21 d. jos eksploatuojamame elektros tinkle, kuriuo elektros energija tiekama adresu: (*duomenys neskelbtini*), elektros įtampos svyravimų ar kitų elektros tiekimo sutrikimų nebuvo užfiksuota. Apžiūros metu taip pat nebuvo užfiksuota viršįtampių sukeltų katilo įrangos gedimų, o ir pareiškėjas patvirtino, kad po įvykio katilas veikė, todėl draudikas nurodė, kad įvykis negali būti pripažintas draudžiamuoju pagal minėtą riziką.

Draudiko teigimu, įvykis negali būti pripažintas draudžiamuoju ir pagal vandens riziką, nes Taisyklių dalies „Draudimas nuo vandens“ 10 punkte nustatyta, kad draudžiamuoju įvykiu laikoma vandentiekio avarija – vandens išsiveržimas ne pagal paskirtį iš pastato vamzdyno (pvz., vandentiekio vamzdžių) arba prie jo prijungtų įrenginių (pvz., skalbyklės) ar akvariumo (nesvarbu, ar jis prijungtas prie vamzdyno, ar ne), o Taisyklių dalies „Bendri nedraudžiamieji įvykiai“ 73 punkte nustatyta, kad „nedraudžiamieji nuo įvykių, kurie neatitinka draudžiamųjų įvykių apibrėžimų“.

Draudikas pažymėjo, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos ministro patvirtintomis Garo ir vandens šildymo katilų įrengimo ir saugaus eksploatavimo taisyklėmis (redakcija, galiojanti nuo 2020 m. gegužės 1 d.), kiekvienas katilo elementas, kurio talpa hermetiškai apribota uždaromaisiais įtaisais, privalo turėti apsauginius įtaisus (apsauginius vožtuvus), automatiškai neleidžiančius slėgiui pakilti aukščiau leidžiamojo (74 punktas); siekiant katilą išlaikyti techniškai tvarkingą ir saugiai jį naudoti būtina pagal techninių dokumentų reikalavimus ir techninės būklės tikrinimo rezultatus planuoti remontą ir laiku jį atlikti (243 punktas); katilo (-ų) savininkas atsako už patikimą ir saugų katilo eksploatavimą ir nuolatinę priežiūrą pagal gamintojo techninių dokumentų, šių taisyklių ir kitų priežiūros norminių teisės aktų reikalavimus visą katilo naudojimo laiką (199 punktas).

Nagrinėjamu atveju, draudiko teigimu, pareiškėjui priklausantių vamzdynų pažeidimus lėmė ne pats vanduo, o šildymo sistemos trūkumas arba gedimas, dėl to šildymo katilas per daug užkaitino šildymo sistemą ir vamzdynuose susidarė per didelis slėgis. Draudikas pažymėjo, kad draudimo sutartimi draudėjas savo turto nedraudė nuo vidaus gedimų ar kitų įvykių rizikų (Taisyklių 52–62, 63–71 punktai), todėl atitinkamai draudikas įvykio nevertino

minėtų rizikų kontekste. Atsižvelgiant į tai, draudiko vertinimu, įvykis nėra laikomas draudžiamuoju pagal vandens riziką.

Pasisakydamas dėl reikalavimo pateikti žalos apskaičiavimo aktą, draudikas pabrėžė, kad įvykis buvo pripažintas nedraudžiamuoju, o nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio*, todėl draudikas neturėjo pareigos vertinti dėl įvykio pareiškėjui padarytos žalos ir rengti žalos apskaičiavimo akto. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, draudikas prašė atmesti pareiškėjo reikalavimus kaip nepagrįstus.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl įvykio, kurio metu buvo apgadinti pareiškėjo šildymo sistemos vamzdžiai, pripažinimo nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo sutartis sudaroma standartinių sutarties sąlygų – draudiko parengtų draudimo rūšies taisyklių – pagrindu prisijungimo būdu (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 2 straipsnio 28 dalis). Draudimo rūšies taisyklėse turi būti nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai (Draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktai).

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007). Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos mokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009). Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017).

Pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tada, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamojo įvykio požymius ir įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo. Jeigu Taisyklių nuostatos, tarp jų ir nustatančios draudžiamuosius ir nedraudžiamuosius įvykius, yra pakankamai aiškiai ir suprantamai išdėstytos normalių gebėjimui žmogui, tokios sąlygos neturėtų būti aiškinamos per plačiai, t. y. išskirtinai apdraustojo arba naudos gavėjo naudai, nes taip draudikas būtų priverstas mokėti draudimo išmoką dėl rizikos, kurios neprišiemė.

Nagrinėjamu atveju apdraustam turtui teikiamos draudimo apsaugos apimtis yra apibrėžta Draudimo sutarties sąlygose. Kaip minėta, draudimo liudijimo duomenys patvirtina, kad pareiškėjo turtas buvo apdraustas draudimo variantu „If namai“. Remiantis draudimo liudijime nurodytais duomenimis, būstą apdraudus draudimo variantu „If namai“, draudimo išmoka yra mokama dėl šių rizikų pasireiškimo: ugnis; vanduo; gamtinės jėgos; potvynis; vagystė ir vandalizmas; automobilio atsitrenkimas; stiklo dūžis; viršįtampiai; laikino būsto nuoma; pagalba namuose.

Vertinant, ar įvykis atitinka draudžiamojo įvykio apibrėžimą, tai yra ar atitinka bent vieną iš apdraustų rizikų, svarbu tai, ką nurodė pareiškėjas pranešdamas apie įvykį: „Šildymo katilas per daug užkaitino šildymo sistemą, perkaito šildymo sistemos jungtys, laša vanduo iš radiatoriaus jungties, gyvatuko jungties, šildymo sistemos padavimo jungtis, nurautas (nuo

karščio) vienas šildymo vamzdis prie kolektoriaus, dar mažiausiai trys išsipūtę, užlietos katilinės grindys, lubos ir pan.“ Draudiko ekspertas, vertindamas įvykio priežastį apžiūros akte nurodė: „Užkaito katilas dėl per didelio karščio sistemoje (šildymo vandens boilerlyje). Katilas per nuorinimo vožtuvą išpurškė šildymo vandenį, sistemoje susidarė karštų garų, kurių slėgis nuplėšė vamzdį 1 aukšto kolektorinėje, kitur deformavo daugiasluoksnius vamzdžius ties jungtimis.“

Pareiškėjo teigimu, kitos nei Apžiūros akte nurodytos įvykio priežastys galėtų būti šios: 1) šildymo sistemos užkaitimas dėl per aukštos arba per žemos tiekiamos elektros energijos įtampos arba elektros energijos tiekimo nutrūkimo, dėl to neveikė cirkuliaciniai siurbliai; 2) šildymo sistemos cirkuliacinių siurblių gedimas (pats pareiškėjas nurodo, kad ši versija atmestina, nes siurbliai toliau veikia); 3) šildymo katilo gedimas (taip ir nurodo draudikas, tačiau pareiškėjas ir šią versiją atmeta, nes katilas toliau veikia); 4) šildymo sistemos cirkuliacinių siurblių užstrigimas; 5) dujų, susidariusių šildymo katile degant anglims, sproginimas, dėl to „pašoko šildymo katilo oro padavimo vožtuvas ir užsisuko oro padavimo vožtuvo grandinėle“.

Vertinant pirmąją pareiškėjo nurodytą įvykio versiją, t. y. kad įvykio priežastis galėtų būti elektros energijos įtampos arba elektros energijos tiekimo nutrūkimo rizika, aktuali draudimo sutartimi apdrausta viršįtampių rizika. Taisyklių 45 punkte nustatyta, kad nedraudžiama nuo įvykių, kurių fakto nepatvirtina elektros energijos tiekėjas, arba kai vienareikšmiškai negalima nustatyti (t. y. vizualiai detalės nepažeistos labai aukštos temperatūros – nepasikeitusi jų forma ir spalva), kad turta galėjo pažeisti tik per didelę įtampa. Lietuvos bankui pateiktas AB „Energijos skirstymo operatorius“ pranešimas patvirtina, kad įvykio dieną jos eksploatuojamame elektros tinkle, kuriuo elektros energija tiekama pareiškėjo apdrausto turto adresu, elektros įtampos svyravimų ar kitų elektros tiekimo sutrikimų nebuvo užfiksuota. Kadangi Apžiūros akte nebuvo užfiksuotų viršįtampių sukeltų katilo įrangos apgadinimų, nėra pagrindo teigi, kad įvykis galėtų būti pripažintas draudžiamuoju pagal viršįtampių riziką.

Pažymėtina, kad tiek visos kitos pareiškėjo nurodytos įvykio versijos (išskyrus elektros energijos įtampos arba elektros energijos tiekimo nutrūkimą), tiek draudiko nurodyta įvykio priežastis yra susijusios su šildymo katilo arba šildymo sistemos cirkuliacinių siurblių savaiminiu veiklos sutrikimu – kitaip tariant gedimu.

Pareiškėjo teigimu, įvykis turėtų būti pripažintas draudžiamuoju pagal vandens riziką. Taisyklių dalies „Draudimas nuo vandens“ 10 punkte numatyta, kad draudžiamuoju įvykiu laikoma vandentiekio avarija – vandens išsiveržimas ne pagal paskirtį iš pastato vamzdyno (pvz., vandentiekio vamzdžių) arba prie jo prijungtų įrenginių (pvz., skalbyklės) ar akvariumo (nesvarbu, ar jis prijungtas prie vamzdyno, ar ne). Taisyklių 15 punkte nurodyta, jog draudimas nuo vandens neapima įvykio priežasties (pvz., prakiurusio vamzdžio) paieškos ir remonto išlaidų.

Tai reiškia, kad šalys sudarydamos draudimo sutartį susitarė, jog bus atlyginta vandens padaryta žala jam išsiliejus iš pastato vamzdyno arba prie jo prijungtų įrenginių ar akvariumo, tačiau nebus atlygintos paties vamzdyno remonto išlaidos. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip ir minėta, dėl šildymo katilo arba šildymo sistemos cirkuliacinių siurblių gedimo ar veiklos sutrikimo iš šildymo sistemos vamzdžių išsiveržė karšti garai bei vanduo, tai reiškia, kad vanduo nėra kilusios žalos priežastis, vandens išsiveržimas šiuo atveju yra šildymo sistemos gedimo pasekmė. Kadangi vandens išsiveržimą lėmė šildymo sistemos veiklos sutrikimas, o vamzdyno remonto išlaidos pagal vandens riziką nėra atlyginamos, darytina išvada, kad įvykis nėra laikomas draudžiamuoju pagal vandens riziką.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal pareiškėjo pasirinktą draudimo apsaugos variantą draudimo apsauga šildymo sistemos gedimams ar veiklos sutrikimams netaikoma, bei į tai, kad įvykis neatitinka nė vieno iš draudžiamųjų įvykių apibrėžimo pagal pareiškėjo pasirinktą draudimo apsaugos variantą „If namai“, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai pripažino įvykį nedraudžiamuoju, todėl pareiškėjo reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju yra atmestinas kaip nepagrįstas. Taip pat pažymėtina, kad nenustačius, jog įvykis yra draudžiamasis, nėra pagrindo rekomenduoti draudikui vertinti dėl įvykio pareiškėjui padarytos žalos ir rengti žalos apskaičiavimo akto.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų

Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis